

MAČEHA

Kadar koli se je pojavila lepo oblečena Verica v spremstvu svoje vzgojiteljice na ulici, so se takoj obrnile nanjo oči vseh otrok. V nekaterih je žarelo občudovanje — v drugih je bila senca zavisti.

»Kaj pa, Verica tovarnarjeva — tej se godi! Samo lepo se oblači in jesti dobi, na kar se spomni,« so razumovali večji.

Toda življenje Verice ni bilo vredno zavisti. Mati ji je bolehalo že od njenega rojstva in poslednji dve leti sploh ni zapustila postelje. V njeni sobi je bil večerni somrak, ker je svetloba dražila živce bolnice. Ležala je blede na belih blazinah in samo njene velike oči, ki jih je Verica podedovala po njej, so pričale, da uboga žena še živi.

Mamo je imela Verica rada. Včasih si je mislila: »Zakaj nimam take mame kakor drugi otroci? Mame, ki hodi, govori in se smeje s svojimi otroki? Mame, ki bi me karala, če bi to zaslužila, a ki bi lahko šla vselej k njej in jo vprašala o vsem? Uboga sem — toda moja mama, ki je kakor svetnica s svojim bledim obrazom — ta je še večja revica!« tako so se končevala premišljevanja male Verice, ki je bila preveč prepučena sami sebi. V šolo ni hodila — imela je svojo učiteljico, zakaj oče je želel, da bi bila mnogo doma in šla k mami, kadar koli bi le-ta poželela.

Verin oče je svojo hčerko nežno ljubil. Toda bil je zelo zaposlen. Kupoval je Veri vsakršne igrače, drago obleko, ni pa izpolnil vrzeli v njenem srcu, ki je tako hrepenele po ljubezni, po božanju, poljubih in ljubkanju.

In ko je slednjič tovarnarjeva gospa dotrpela — zgodilo se je to zvečer, in mala Verica je bila ravno pri svoji mami — je bilo v hiši mnogo žalosti.

Verica je bila neutolažljiva. Njene objokane oči — kakor da so tožile vsemu svetu: »Nimam več mame, mamica je odšla — —«

S časom se je deklica vendar pomirila.

Verin oče je težko prenašal zapuščenost, vsak dan je bolj uvideval, da potrebuje Vera mater in hiša gospodinjjo. In tako je po dolgem času rekel svoji hčerki: »Verica, privedem ti novo mamico. Tvoja, ki je ne smeš nikoli pozabiti in ki se je bom tudi jaz vedno z ljubeznijo spominjal, počiva v grobu po hudem trpljenju. Želi ji mir in počitek, ki ga po tolikih mukah zasluži. Nova mamica te bo imela rada, veseli se že nate, Verica, in oba upava, da jo boš tudi ti vzljubila. Kaj praviš k temu, deklica moja?«

Pogledal jo je in se ustrašil izraza sovraštva in odpora v njenih očeh.

»Nočem mačehe,« je klical otrok, »nočem je in nikoli je ne bom imela rada. Hočem, da bi bil ti z menoj sam« —. Otrok je jokal ter z izpremenjenim glasom tožil svojo bol.

Očeta je to pretreslo in sklenil je, da svoje bodoče žene ne bo seznanil z otrokom pred poroko, temveč šele potem.

Ko se je to zgodilo, jo je Vera pogledala s sovraštvom, ki se je seveda nekoliko umaknilo začudenju, ko je videla, da je njena nova mama tako ljubezniva. Pa vendar je zbežala iz sobe. Oče je hotel Verico zadržati in kaznovati, a njegova žena mu ni dovolila ter je mirno rekla: »Ne jezi se, očka! Nekdo je Verico proti meni naščuval. Ko bo spoznala, da ji hočem le dobro, me bo imela rada.«

Seveda je trajalo dolgo. Verica se je kar še upirala, nikoli ni ogovorila nove mamice in je ni poslušala.

Blížal se je god rajnke Verine matere, ki je bil slučajno tudi god njene nove mame. Skoraj vso noč pred godom je Vera prečula. Misli je na svojo mrtvo mamico in

Kmalu nato je gondola obstala. Tomo se je drznil pogledati skozi majhno špranjo v šotoru. Pogled, ki se mu je nutil, je bil tako čarobno lep, da je le z največjo težavo zadržal vzklik začudenja. Potisnil je Brankovo glavo k špranji, da bi tudi ta videl pravljичno palačo; kajti hiša, v kateri so prebivalci Estere imeli svoja zborovanja, je bila res taka. Zgrajena je bila iz zlatorumenega pisanega marmorja in obdana z blestečimi zlatimi ploščami. V velikih koničastih in s kamenitimi rastlinskimi okraski ozaljšanih oknih je zrelo nešteto sveč, tako da se je zdelo, kakor bi bilo vse poslopje sestavljeno iz samih zlatih konic. Dečka sta videla, da je stari mož izstopil in kakor drugi ljudje stopal po stopnicah k palači. Vsi ljudje so nosili enake črne plašče s kapucami preko glave.

Medtem ko sta Tomo in Branko kakor ukovana v čoln strmela skozi zastorovo špranjo, je začutil Tomo poleg sebe na klopci mehko tkanino, ki se je pod prsti čutila kakor žamet. Vesel strah ga je prešinil; če bi bil to plašč! In glej, v čolnu je res ležalo celo več takih žametnih plaščev. Prijatelja sta si bila takoj edina! Sklenila sta, da oblečeta vsak en plašč in poskusita prisostvovati zborovanju.

Nekaj časa sta počakala, da se je ob stopnicah umiril šum. K sreči se je kmalu odstranil tudi voznik gondole. Tedaj sta se oba ogrnila v plašča, ki sta jima bila seveda na vseh koncih prevelika in preširoka.

»Človeče, kaj pa naj napravim, če si stopim na vlečko in padem?« je rekel Tomo.

»Pazi, svetujem ti resno, moj dragi! Sicer se lahko zgodi, da naju ne bodo več pustili iz tega pravljичnega gradu.«

»Pazil bom! Toda pojdiva sedaj! Kdor je izrekel a, mora izgovoriti tudi b. Povej mi po pravici: ali se bojiš? To ne bi bilo namreč nič čudnega po najinem doživljanju z bakrenima velikanoma.«

»Da, če bi me bilo res strah. Tomo, bi ti to prav mirno priznal. Toda moje srce ne bije niti malo hitreje kakor običajno. Nasprotno, prav vesel sem najinih čudovitih doživljanjev!«

»Čisto moje mnenje. Več ko glavno ne bo stalo, mi pravi vedno zobozdravnik, kadar mi plombira zob. Toda na vsak način hočeva resno in dostojanstveno korakati, kakor bi bila pravcata meščana mesta Estere.«

Tesno zavita v gube plaščev in s kapucama preko glave in obraza — sta stopala po stopnicah. Zgoraj na levi in desni strani vhoda zlatoblešče se palače sta stala dva stražnika — tokrat nista bila samogibni postavi, kakor onadva poleg vhodnih vrat, temveč živa vojaka v čudovitih, pisanih telovnikih.

»Zamudila sta, spoštovana gospoda,« je rekel eden. Tomo je nekaj zamomljal pod kapuco.

»Geslo —,« je vprašal drugi vojak.

No, sedaj je pa postalo vsiljenčema vendar nekoliko vroče. Toda Branko je bliskovito bleknil: »Estera!«

In glej, čudo — vojaka sta stopila na stran in napravila prostor.

Polna napete radoznalosti sta dečka stopala dalje.

Na begu

V notranjščini je bila »zlata hiša« ravno tako bogato okrašena kakor zunaj. Krasno zavito speljano marmorno stopnišče, ob katerem so stali lepi kipi, je vodilo navzgor. Preko kamenitih okenskih ograj so visele dragocene preproge, ki so se ponašale z blestečimi se pisanimi barvami.

»No, ali vidiš,« je zašepetal Branko in sunil prijatelja, »morda so pa za naju tako lepo okrasili poslopje?«

»Težko verjetno,« je prav tako tiho rekel Tomo, »toda na vsak način bova teh krasot deležna tudi midva.«

Prišla sta na vrh stopnic in dospela v nekak odprt hodnik, čigar strop je bil obokan z loki; na koncu hodnika pa so bila velika vrata, ki so jih zopet stražili vojaki v krasnih, pisanih, srednjeveških oblekah in ki so očitno vodila v zborovalno dvorano.

Tomo in Branko sta se približala. Stražnik je povesil helebardo (sulico), toda Tomo je rekel nepozvan in z veliko gotovostjo geslo »Estera«, nakar je vojak takoj dvignil orožje. Pot je bila prosta — vstopila sta.

Nudila se jima je krasna slika, da sta nehote obstala.

»Kakor v gledališču,« je menil Tomo tiho.

»Še lepše,« je šepnil Branko, »kakor v pravljicni deželi!«

Okoli širne okrogle dvorane so stale v treh vrstah z rdečim žame-
tom prevlečene klopi, vsaka vrsta za eno stopnjo višje. Vzvišeni sedež, nad katerim je bilo razpeto z zlatom tkano nebo in ki je bil očitno namenjen najvišjemu mestnemu dostojanstveniku — je bil prazen.

Prav blizu na desni strani — samo nekoliko niže, je ravno tako stal neke vrste prestol in na tem je sedel, z odgrnjeno kapuco — tisti častitljivi stari mož, ki sta ga naša prijatelja že poznala od mestnih vrat. Na njegovih kolenih je ležal meč, ki je bil na pol potegnjen iz z zlatom in dragulji umetniško okrašene nožnice.

Okoli na klopeh pa so sedeli, zaviti v kapucaste plašče, meščani tega tajinstvenega mesta.

Tomo in Branko sta hitela, da bi dosegla klop, ki je starček s svojega sedeža ni mogel opazovati. Sedla sta, radovedna, kaj bosta slišala.

Neki vojak je stopil pravkar k srebrnemu ščitu, ki je visel na steb-
bru, in trikrat udaril s sulico nanj. Zazvenelo je mehko, kakor bi udaril na svetel zvon. Tiho šumenje in mrmranje v dvorani je utihnilo.

Starec je pričel govoriti. Njegov glas je zvenel globoko, votlo, kakor bi prihajal iz groba, in je vlival dečkoma novo grozo.

»Meščani Estere,« je pričel, »zbrali smo se k posvetovanju, kakor vedno, po polni luni, katere rumeni sij prodre le motno skozi vodni svet v večno temo, ki nas obdaja in v katero smo pregnani!« Stari mož je napravil kratek premolk.

»Meščani,« je nadaljeval, »vi veste, kakšna kletvica leži na nas. Obsojeni smo, da živimo v tem popljenem svetu, ne da bi mogli kdaj priti do počitka. Mi moramo brez sončne luči preživljati žalostne dneve tako dolgo, dokler se ne približa rešitev, ki je tudi nam preokrovana. Kaj nam pomagajo neizmerni zakladi našega mesta? Kaj nam pomagajo zlato, biseri in diamanti, ki so nakopičeni v naših zakladnicah, če ne moremo uživati sonca in zraka kakor zadnji, najrevnejši zemljan? Vi veste, prijatelji moji, da od ljudi ne moremo pričakovati rešitve. Zato stojita pred vrati našega mesta duhovito napravljena kipa, ki usmrta vsakega človeka, ki odkrije skrivnost Estere in hoče neopažen vdreti v

naše mesto. Danes se je pa zgodilo nekaj strašnega! Tujec je v Esteri!«

Stari mož ni mogel govoriti naprej. Možje so razburjeni vstali s svojih sedežev, pričeli grozeče dvigati roke in vzklikati zakletve.

Starček jim je z roko dal znamenje, naj umolknejo.

»Poslušajte, kaj vam povem, meščani! Tujec je prišel skozi bakrena vrata s čolnom. Prodril bo še dalje v naše mesto in ne bo mogel dolgo časa ostati neodkrit. Tako sta njegovo zajetje in njegova smrt le vprašanje časa!«

»Tomo,« je dahnil Branko prijatelju na uho, »lepe stvari naju čakajo!«

»Tiho! Poslušaj, kaj bo starček še povedal!«

»Mogoče,« je ta res nadaljeval, »je neznanec že prišel sem v mestno hišo. Naša oblačila pa ga varujejo. Zato bomo danes napravili izjemo in prekršili naša stroga pravila. Meščani, odgrnite svoje kape!«

Komaj je bilo izrečeno to povedlje, že so mu sledili možje na klopeh. Zavihali so pokrivala in pokazali so se koščeni, izmозgani obrazi, v katerih so mrko žarele velike oči.

Edino Tomo in Branko sta obdržala kapuci na glavi. Samo nekaj sekund bo še trajalo, pa ju bodo zgrabili.

»Pojdi!« je zašepetal Tomo svojemu prijatelju. »Pobegniva! Če že morava umreti, potem se hočeva vsaj braniti!«

V naslednjem trenutku sta skočila kvišku in zbežala skozi eno obokanih odprtín. Mnogoglasni kriki so zadoneli: »Tam! Tam sta!« »Tujec!« »Dva sta — ali ju ne vidite?« »Straža!« »Primate ju!«

Tomo in Branko sta bežala, kar sta le mogla. Oba sta bila pri telovadbi v šoli znana kot prvovrstna tekača in nihče ju ni mogel prehiteti. Toda kako bi se mogla spoznati v veliki, tuji palači z njenimi zaviti hodniki in prostori? Spodrsavalo jima je na svetlih marmornih tleh; zavila sta okoli stebra in sta že prav blizu za seboj slišala glasove preganjalcev:

»Tam sta! Primate ju!«

Naenkrat je zaklical nekdo: »Pustite ju! Krenila sta na desno! Saj bežita v lastno pogubo!«

Tomo in Branko sta to dobro slišala. Toda kaj jima je preostajalo? Odprla sta vrata, ki so se takoj za njima zaprla. Kam sta prišla?

(Konec prihodnjice)

* * *

TERICA

*Hej, devojka naša Mare
res prelepega je lica,
kada si konopljo tare,
ga zaliva rdečica.*

*Kaj vse ona v duhu gleda:
iz konoplje bo predivo,
iz prediva bo kodelja,
a iz nje bo v statvah tkivo.*

*Platno sonce naj obeli,
bistra ga omehča voda,
pollej vujne spretna roka
vpletala bo vbod do vboda.*

*Zrasla bo na oterači
poleg rože roža rdeča,
vezala bo cvet do cveta
v venec kita plameneča.*

*In rokavce bo sešila,
da bo ko nevesta bela,
da bo vsem pogledom mila,
v duši vedra i vesela.*

*Belo ji nabrano krilo
bo ko veter zašumelo,
ko se bo na vas mudilo,
kjer se kolo bo vrtelo.*

*Igraj kolce, ne postavaj!
Sama sebi prigovara,
trla trlica, popeva,
h kolu muziko udara.*

E. L. Gangl